

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

موضوع: زندگینامه شیون فومنی

گردآورنده: سعید رضائی

دبیر زبان و ادبیات فارسی ناحیه دو رشت

رشته آموزش زبان و ادبیات فارسی

Rezaie.blog.ir

بسمه تعالی

زندگی نامه شیون فومنی

شیون فومنی (میر احمد سید فخری تژاد) از شاعران محبوب و مشهور خطه ی شمال در سال 1325ه ش در شهرستان فومن دیده به جهان گشود او تحصیلات ابتدایی و سه ساله ی خود را در رشت سپری کرد و بعد از آن به کرمانشاه کوچ نمود و سه ساله دوم دبیرستان را تا اخذ دیپلم طبیعی -1345 در آنجا گذراند.

شیون در سال 1346 وارد سپاهی دانش در طارم زنجان شد و یکسال بعد به استخدام اداره آموزش و پرورش استان مازندران درآمده در سال 1348 وارد زندگی زناشویی شد در کوچی عهده دار مدیریت و تدریس در یکی از مدارس فولادمحله ساری گشت و تا سال 1351 با تمام مشکلات دست و پنجه نرم کرد و عاشقانه به رسالت خود که همانا تعلیم و تربیت بود پرداخت و پس از آن نیز در دیگر نقاط گیلان به این شغل شریف باز هم ادامه داد.

او در سال 1374 مبتلا به بیماری نارسایی کلیه شد و یک سال بعد برای درمان این نارسایی به وسیله دیالیز به تهران کوچ کرد و در همین سال با توجه به درد بیشمار موفق به اخذ فوق دیپلم (تجربی) از دانشگاه تربیت معلم گشت.

شیون در سال 1376 ه.ش پس از سالها تدریس و تعلیم و تربیت فرزندان این خاک طربناک بازنشسته شد.

او در شهریورماه 1377 پس از یک دوره بیماری مزمن کلیوی و انجام پیوند کلیه در یکی از بیمارستانهای تهران روی از نقاب خاک کشید.

آرامگاهش در بقعه سلیمانداراب رشت بنا به وصیتش در کنار سردار بزرگ میرزا کوچک خان جنگلی است.

او علاوه بر آثار ارزشمند و ماندگار چهار فرزند به نام های حامد - کاوه - دامون و آنک - دختر قصیده نذر - نیز به یادگار نهاد.

آثار ادبی و هنری شیون فومنی:

شیون فومنی یکی از شاعران نیرومند زمان ما بود که وی را باید شاعر دو زبانه نامید. بطور کلی شاعران دو زبانه هم در عوام و مردم منطقه خود رسوخ می کنند و هم در گستره ی ملی جایگاه ویژه می یابند.

شیون فومنی به عنوان یکی از شاعران موفق دو زبانه در حوزه شعر محلی و بومی گیلکی را که

داشت در محاق فراموشی قرار می گرفت سینه به سینه تا آنسوی مرزهای کشورمان اشاعه و ارائه نمود و جاودانه گشت و از سوی دیگر در حوزه شعر فارسی با انتشار مجموعه های شعر فارسی و ارائه قالبهای معمول و مرسوم شعر فارسی از شاعران تأثیر گذار و توانای شعر معاصر بشمار می رود.

تحقیق و پژوهش در زمینه ی فرهنگ، و ادب گیلان و ارائه مجموعه اشعار گیلکی در قالب غزلیات، منظومه ها و دو بینی های محلی است از جمله آثار قابل تأمل و ماندگار اوست.

علاوه بر اینها، ترانه سرایی یکی از جنبه های ادبی و هنری شیون است که با مهارت، چیرگی و تسلط بر موسیقی، آواها و ملودی های محلی و فارسی از وی بعنوان موفق ترین شاعر ترانه سرا شناخت که در این حوزه ترانه های متعددی از وی به وسیله خوانندگان نامور خوانده شده است.

پرداختن به شعر فارسی از تبحر و قریحه ی سرشار شاعرانه ی شیون است که با انتشار مجموعه اشعار فارسی نشان داد از توانایی ها و برجستگی ادبی برخوردار است و از این نظر گاه شیون، شعر و زبان شعری خود را محدود به یک زبان، لهجه و منطقه نمود با بهره گیری از فرهنگ و زبان مادری خود در عرصه ی زبان و فرهنگ ملی که همانا شعر فارسی است پروازهای دیدنی ای داشته است.

شیون در کنار شعر گیلکی و شعر فارسی فعالیتهای پر دغدغه ای در سایر حوزه های ادبی داشته است از آنجمله: شعر و ادبیات کودکان، قصه، داستان کوتاه و فیلمنامه (سناریو) از دیگر آثار ارزشمند اوست که طبعاً برشی دیگر از توانایی های وی بشمار می رود.

آثار فارسی شیون:

شیون فومنی در شعر فارسی در دو شیوه کلاسیک و نو اشعار ماندگاری را از خود به یادگار نهاده است. غزل های شیون، از برجسته ترین غزل های معاصر شعر فارسی است که وی را در ردیف ممتازترین شاعر غزلسرا در حوزه ی غزل امروز (نئوکلاسیک) قرار داده است.

غزل های شیون، شیوه ی تخیل و مضمون پردازای شاعران سبک هندی، تشبیهات، استعارات، تصاویر و زبان امروزی همراه با تمثیل، ترکیب سازی، مضمون یا بی و پارادوکس های زیبایی را در خود دارد که البته همه اینها در کنار عناصر بومی و چه با اصطلاحات و ترکیبات زبانی گیلک، همانند: این سفر (این دفعه)، وعده خلافی، خرسخواری، تن شده، چموش پا تاوه و ... به واقع

دیده می شود که کلمات را به راحتی دستکاری می کند و با آنها فضای تخیلی می سازد.

در غزل های او حتی قافیه ها بسیار طبیعی و زیبا دیده می شوند. خود او می گوید: وزن و قافیه و ردیف اگر اندیشیده آید پوشال کم بهایی است که خار کنی را به کار نمی رود.

تشخیص زبانی او مربوط به گزینش لطیف ترین واژه ها رایج است و ناخودآگاه از واژه های خشک و خشن پرهیز می کند وی بلاغت را با تخیل و زیبایی در کنار هم نشانده است؛ به ویژه که سراسر اشعار و مجموعه های او هوای شمال را دارد و فضای گیلان را می توان در شعر او به وضوح مشاهده کرد. این گونه بوم گرایی که از عناصر سبکی اوست، یکی از محصولات نو گرایی نیمایی است که شاعر را با محیط خویش، پیوند می دهد.

در کنار غزل در حوزه اشعار کلاسیک، رباعی، دو بیتی، مثنوی، قصیده از جمله طبع آزمایی های شاعر بوده است که همواره با توجه به ظرفیت قالبها، مشاهده توانمندیها و موفقیت های شیون هستیم.

اما اشعار نو و اشعار سپید از پر دغدغه ترین لحظه های سرودن شاعر بوده است که چهره دیگر شاعر را در این قالب به خوبی می بینیم که چقدر از ظرفیتهای بیانی، زبانی، عاطفی و ... شاعر را با خود به همراه داشته است که تا بدان پایه شاعری با آنهمه غزل های زیبا و دلنشین گرایش خاصی به سرودن اشعار سپید نشان می دهد.

1- پیش پای برگ (برگزیده اشعار): این مجموعه شعر برگرفته و برگزیده اشعار فارسی شاعر از قالب غزل، مثنوی، رباعی، دو بیتی، نو و سپید از اواخر دهه چهل تا اوایل دهه هفتاد سالهای شاعری شیون است. ناشر: شاعر، چاپ اول بهار 1374.

2- یک آسمان پرواز (برگزیده اشعار): این مجموعه شعر برگرفته و برگزیده اشعار فارسی شاعر از قالب غزل، رباعی، دو بیتی، شعر نو، شعر سپید از اواخر دهه چهل تا اوایل دهه هفتاد سالهای شاعری شیون است. ناشر: شاعر، چاپ اول بهار 1374.

3- از تو برای تو: این مجموعه در برگیرنده ی غزل، رباعی، دو بیتی، مثنوی سروده ی شاعر است، به کوشش: حامد فومنی. ناشر: خجسته، چاپ اول 1378.

4- رودخانه در بهار: این مجموعه در برگیرنده ی اشعار سپید شاعر همراه با مقدمه ای از شیون در باب دیدگاه وی از شعر و زبان شعری است، به کوشش: حامد فومنی، ناشر: خجسته،

چاپ اول 1378.

5- کوچه باغ حرف: این مجموعه در برگیرنده ی کلیه اشعار شاعر در قالب رباعی است که در یک کتاب گردآوری و تدوین شده است، به کوشش: حامد فومنی. ناشر: هدایت، چاپ اول 1382.

شعر گیلکی شیون فومنی

شیون فومنی با عنوان مردمی ترین شاعر گیلان در اشعار گیلکی خود از حکایت های فولکوریک محلی سود بسیار برده است. زبان شعر گیلکی و بسیار ساده و روان است و این همه مدیون اصلاحات و کنایات آشنای بومی و افسانه ها و باورهای محلی و تأثیر محیط زیبایی گیلان و نیز تصویر اوضاع معیشتی مردم آن سامان است، چنین است که مردم این خط خود را در شعر او می یابند و با شعرش احساس پیوند و نزدیکی می کنند و از این چشم انداز از وی می توان بعنوان یگانه شاعر معاصر شعر گیلکی نام برد که شعرش دارای مخاطب است. قدرت در تکنیک روایت، از جمله ساختار روایت، پردازش شخصیت ها در توصیف و در زبان، غافلگیری گروه پرداززی زبان سبک، واژگان، تصاویر و ... شعر او را در پردازش ها، غافلگیری روایت، توصیفات، و زبان و ساختار روایت بسیار نیرومند نموده است. بطور کلی قدرت شعر محلی شیون در سه امر نهفته است: 1- شیوه ی روایت 2- طنز 3- زبان پرداخته.

در شعر شیون دو ویژگی دیده می شود: او شاعری است طنز گو و جدی، اما شیطنتی در بیان او نهفته است که همیشه حتی در اشعار جدی نیز او را شاد نشان می دهد. اما در شعر محلی او طنز غالب است، چه به صورت مستقیم و چه به صورت غیر مستقیم، یعنی گاهی مستقیماً مورد شلاق طنز می گیرد و گاهی خود را به جای مورد می گذارد و در معرض تاخت و تاز قرار می دهد.

ابزارهای طنز شیون در روایت، عبارتند از: کنایه، ضرب المثل های عامیانه، شخصیت پرداززی، توصیف، تشبیه و مقایسه، مناظره، نکته گیری و حاضر جوابی و محاوره گرایی.

شیون با شناخت عمیق و وسیع از مردم، فرهنگ و فولکلور گیلان تشخیص داد که اشعار گیلکی خود را در قالب نوار کاست صوتی با دکمه و صدای خود ارائه دهد که در این راه نوارهای کاست گیلکی شیون با عنوان گیله اوخان زبانزد خاص و عام و مضامین سروده های گیلکی شیون تعیین کننده ی فضاها و قالبهای ویژه آنهاست و از این نظرگاه در شعر گیلکی شیون قالبهای متنوع اعم از منظومه، غزل، دو بیتی، مثنوی، اشعار نو و آزاد و ... به چشم می

خورد که دلیل این مدعا آثار به یادگار مانده شیون و چاپ و نشر آثار چاپ نشده ی شاعر به همت و کوشش فرزند شاعر حامد فومنی است.

شعر گیلگی با حضور شنیدن جان و طراوتی دیگر به خود گرفت و شیون با ارائه اشعار شیوای گیلگی در قالب نوار کاست صوتی تحول عظیمی در ادب گیلگی ایجاد نمود.

در حال حاضر اشعار گیلگی شیون هم طراز و همپایه با شاهنامه حکیم فردوسی طوسی، دیوان حافظ و مثنوی مولانا در تمامی خانه های گیلان حضوری همه جانبه و چشمگیر دارد.

ارائه شش کاست نوار شعر گیلگی با صدای شاعر، سال انتشار 1357 تا 1364 و ارائه هفتمین نوار کاست گیلگی اوخان به کوشش فرزندش حامد فومنی با همکاری هنرمندان گیلانی در قالب منظومه محلی نمایشی، سال انتشار فروردین 1382

مجموعه نوار کاست گیلگی شیون فومنی عبارتند از:

گیله اوخان 1 شامل :

مره نه دوندگی ترانه پرچین پهلوان ترانه کاس برار پاخاری (غزل) منظومه فوخوس درد دیل به؟ نیبه (غزل) ترانه برگ نار منظومه آقادار ترانه ماری ماری جنگل (غزل)

گیله اوخان 2 شامل:

مجموعه های دو بیتگی گیلگی

گیله اوخان 3 شامل:

غزلهای قبله نما وطن میرزا تنگه لنگه و مخمس میزقانیچی منظومه گاب

گیله اوخان 4 شامل:

غزل انعام رخش و مخمس "بی بی چادری" منظومه هیچ

گیله اوخان 5 شامل:

منظومه گیشه دمرده بیست دوبیتی محلی گیلگی

گیله اوخان 6 شامل:

پنج غزل محلی گیلگی بیست دوبیتی محلی گیلگی

گیله اوخان 7 شامل:

منظومه "گاب دکفته بازار" ترانه محلی "سل کول نی زن"

Rezaie.blog.ir

کردآورنده: سعید رضائی